

DOI: 10.31548/hspedagog13(1).2022.16-23

УДК 373.3(477.87) «18/21»

**ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З УЧНЯМИ В
МІЖКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ЗАКАРПАТТЯ****О. А. БІДА**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки
та психології**Закарпатський угорський інституту ім. Ференца Ракоці II***E-mail: tetyanna@ukr.net***І. І. ОРОС**, доктор філософії, доцент, президент, професор кафедри
педагогіки та психології**Закарпатський угорський інституту ім. Ференца Ракоці II***E-mail: ildiko@kmf.uz.ua***А. П. ЧИЧУК**, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки
та психології**Закарпатський угорський інституту ім. Ференца Ракоці II***E-mail: Toniabida@ukr.net***Т. С. ЗОРОЧКІНА**, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
початкової освіти**Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького***E-mail: Zvezdochcina@gmail.com*

Анотація. У статті доведено, що в умовах глобалізації та включення української освіти до єдиного європейського освітнього простору та з метою збереження національної самобутності, особливо важливим є досвід Закарпаття як поліетнічного регіону. Необхідність оновлення змісту, форм організації навчання в початкових школах в умовах поліетнічного середовища вмотивовує підвищені вимоги до активного застосування вже накопиченого педагогічного досвіду, адаптації провідних ідей минулого до сучасних вимог та викликів. Підготовка вчителя початкових класів, готового до взаємодії з представниками інших культур, обміну культурними цінностями, трансляції смислів культури, є пріоритетним завданням вищої освіти, а його розв'язання сприяє ефективній організації простору міжкультурної взаємодії в Закарпатті. Окреслено необхідні принципи створення міжкультурного простору початкової школи в Закарпатті. Підкреслено важливість створення позитивного характеру взаєностосунків між учнями, представниками різних культурних груп, особливо міжкультурною більшістю та культурною меншістю. у закладі вищої освіти важливо сформувати педагога як особистість, яка є носієм і оберегом національної культури, духовних цінностей.

Ключові слова: учитель початкової школи, учні, міжкультурний простір, Закарпаття, Україна, поліетнічне середовище.

Актуальність (Introduction).

Сучасні тенденції глобалізації призводять до стрімкого розвитку контактів між представниками різних культур. Український соціум складається з низки спільнот, що мають різні етнокультурні, мовні, конфесійні характеристики, плекають власні культурні традиції. Співіснування різноетнічних груп у певних умовах сприяло напрацюванню соціального

досвіду, певних норм взаємин. Наявність культурних відмінностей у межах одного середовища не може не впливати на систему освіти.

Географічне розташування Закарпаття є своєрідним у порівнянні з іншими регіонами України, оскільки межує з декількома країнами – Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Польщею. Відтак, освітній простір Закарпаття перебуває на перехресті

© Біда О. А., Орос І. І., Чичук А. П., Зорочкіна Т. С

HUMANITARIAN STUDIOS: PEDAGOGICS, PSYCHOLOGY, PHILOSOPHY Vol 13(1) 2022

культур, у якому перетинаються мови, погляди, звичаї, манери поведінки, суспільні устрої представників різних етносів [6].

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications).

Проблемою підготовки учителів початкової школи до роботи з учнями в міжкультурному просторі Закарпаття займалися українські дослідники: Я. Гулецька, Л. Гончаренко, А. Зубко, В. Кузьменко та ін., які вивчали становлення міжкультурної освіти; сучасні концепції розвитку освіти й освітнього простору аналізували О. Іванов, В. Козирєв, І. Крупіна, В. Левін та ін.; розвитку міжкультурної компетентності педагогів присвятили свої праці О. Березовська, Л. Гончаренко, Б. Жанкіна, А. Маслова та ін.; сучасні тенденції виховання культури міжнаціонального спілкування обґрунтували Н. Воскресенська, Н. Ганнусенко, В. Заслуженюк та ін.; вивчила теорію і методику міжкультурної взаємодії під час професійної підготовки майбутніх учителів Н. Якса; О. Фізеші розглядала актуалізацію ретродосвіду початкової школи Закарпаття в умовах реформування освіти України; Т. Молнар займалась підготовкою майбутніх учителів початкової школи до полікультурного виховання учнів.

Мета (Purpose). Мета дослідження полягає в з'ясуванні особливостей роботи учителів початкової школи з учнями в міжкультурному просторі Закарпаття.

Методи (Methods). Аналіз, синтез, узагальнення.

Результати (Results). В умовах глобалізації та включення української освіти до єдиного європейського освітнього простору та з метою збереження національної самобутності, особливо важливим є досвід Закарпаття як поліетнічного регіону, який упродовж останніх ста п'ятдесяти років перебував у складі різних держав і

зумів при цьому зберегти свою етнічну розмаїтість за рахунок поширення початкових шкіл, в яких діти з раннього віку залучалися до вивчення рідної мови, культури, історії, традицій при цьому зберігаючи толерантне відношення до численних етносів, які споконвіку проживали на території Закарпаття. Характерною рисою освітніх процесів, які мали місце в краї впродовж досліджуваного періоду, є не тільки толерантне ставлення до представників різних національностей, але й активне включення до вивчення мови та засвоєння їхньої культури, адже традиційним у Закарпатті є володіння двома або трьома мовами, що забезпечувалося в тому числі й у межах початкових шкіл. Відтак, необхідність оновлення змісту, форм організації навчання в початкових школах в умовах поліетнічного середовища вмотивовує підвищені вимоги до активного застосування вже накопиченого педагогічного досвіду, адаптації провідних ідей минулого до сучасних вимог та викликів [11].

Історично склалося так, що Закарпаття – один із найбільших поліетнічних, самобутніх регіонів України, де проживають понад 100 етнічних спільнот. Згідно з Всеукраїнським переписом населення 2001 року, в краї проживають 1010,1 тисячі українців (80,5 відсотка), 151,5 тис. угорців (12,1 відсотка), 32,1 тис. румунів (2,6 відсотка), 14,0 тис. ромів (1,1 відсотка), 5,6 тис. словаків (0,5 відсотка), 3,5 тис. німців (0,3 відсотка), а також 1540 білорусів, 565 євреїв, 518 поляків, 490 вірмен та ін. Багатонаціональний склад населення Закарпаття зумовив його поліконфесійний характер. Сьогодні в області близько 40 конфесій, течій, напрямів, 1,5 тисяч релігійних організацій. Конфесії відігравали важливу роль у розвитку освіти області. До I світової війни засновниками всіх шкіл краю в основному були різні релігійні організації. У період між двома

світовими війнами (період входження Закарпаття до складу Чехословаччини) функцію утримання навчальних закладів бере на себе держава, але засновником великої кількості шкіл залишається церква [8].

Сьогодні на Закарпатті діє 51 громадське об'єднання національних спільнот та етнічних груп, у тому числі 11 - угорської, 15 - ромської (13 товариств і 2 асоціації), 4 - словацької, 4 - румунської, 2 - німецької, 2 - єврейської тощо. По одному об'єднанню мають польська, вірменська, білоруська та азербайджанська громади. І нещодавно було зареєстровано ще одне громадське товариство - «Еллада», яке об'єднало греків Закарпаття. В області створена унікальна мережа освітніх та культурно-мистецьких закладів, що зробило Закарпаття базовою областю у забезпеченні державної політики та соціальних гарантій представників національних меншин. В Ужгороді діє Центр культур національних меншин Закарпаття, крім того, в Мукачеві - Центр німецької культури «Паланок», в смт. Солотвино Тячівського району - Центр румунської культури і в Ужгороді - Центр ромської культури «Романі Яг». Мовами нацменшин проводиться навчання у 128 загальноосвітніх школах області. За офіційними даними Закарпатської ОДА, із 359 зареєстрованих друкованих періодичних видань в області 30 видається мовами національних меншин [9].

Проблеми міжкультурної комунікації в поліетнічному інформаційному просторі (на прикладі аналізованого регіону) доводять, що шлях до демократичного життєстрою має супроводжуватися насамперед якісною зміною властивостей організаційних структур: від притаманної тоталітарному суспільству ієрархічної організації через конкуруючу й індивідуалістську до організації

консолідуючого типу в демократичному суспільстві [2].

Проблема полікультурності та поліетнічності є надзвичайно актуальною й для багатонаціонального регіону України - Закарпаття. Так, згідно інформації департаменту освіти і науки Закарпатської ОДА із 668 шкіл регіону у 118 навчаються мовами нацменшин. У тому числі - 66 з угорською, 12 - румунською, 1 - українсько-словацькою, 31 - з українською та угорською, 2 - українською, румунською мовами та ін. Для не чисельних меншин відкрито недільні школи з ромською, єврейською, польською мовами навчання. Мережа навчальних закладів постійно удосконалюється та розбудовується. З огляду на це, одним із пріоритетних завдань місцевих органів влади є подальше зміцнення історично-традиційної атмосфери міжетнічної злагоди, толерантності співжиття та високого рівня взаєморозуміння між представниками різних національних груп, конкретне вирішення їхніх запитів щодо збереження національної ідентичності [7].

У наш час у країні склалася ситуація, коли культурне розмаїття, що реально існує, недооцінюється, а іноді сприймається як гальмо на шляху національної консолідації. Незважаючи на фактичне культурне, етнічне та конфесійне розмаїття в країні, більшість населення не бажає приймати світ у всьому його різноманітті. Протягом багатьох десятиліть формувалися забобони і стереотипи щодо різних груп населення. Велика кількість внутрішньо переміщених осіб понукає шукати дієві інструменти для адаптації та соціалізації в регіонах України людей, відмінних своїми мовними, релігійними, культурними та іншими характеристиками. Також надзвичайно актуальними є розвиток громадянської освіти й системна цілеспрямована робота з об'єднання країни, розвитку

міжрегіональних зв'язків, інтеграційних процесів і співпраці. Відповіддю на ці виклики може бути увага до регіональних особливостей та їхнє широке представлення в загальноукраїнському контексті, а також системний інтегрований підхід до знайомства з довколишнім середовищем. Формування громадянської, міжкультурної та соціальної компетентностей дітей є також важливим компонентом розвитку особистості й підготовки її до реалій життя у світі, що швидко змінюється [3].

Проблема організації соціокультурного життя в міжкультурному середовищі є однією з найактуальніших для сучасного людства, причому такою, що стосується існування різних цивілізацій, країн, етнічних і соціальних груп і, врешті-решт, кожної окремої особистості. Умови сьогодення в якості основних вимог до сучасного вчителя визначають знання засад полікультурної освіти, як-от: формування вміння і готовності жити в поліетнічному середовищі, розвиток культури міжнаціонального спілкування, розвиток особистості як суб'єкта своєї національної культури, розвиток здатності протистояти расизму, збереження різноманіття культурних цінностей тощо [4]. Особистість майбутнього вчителя є носієм і провідником ідеї міжкультурності, яка не зможе результативно здійснювати педагогічну діяльність у складних соціокультурних умовах без належної підготовки [5]. Як підкреслює М. Семікін, саме майбутнім учителям особливо важливо «вміти працювати з різними в культурному відношенні людьми, правильно розуміти людську відмінність, бути толерантними до інших, уміти підтверджувати своїми особистими справами і словами культурний плюралізм у суспільстві» [10].

Підготовка вчителя початкових класів, готового до взаємодії з представниками інших культур, обміну

культурними цінностями, трансляції смислів культури, є пріоритетним завданням вищої освіти, а його розв'язання сприяє ефективній організації простору міжкультурної взаємодії в Закарпатті [6]. Українським школам, де спільно навчаються представники різних народів з різною національною культурою, різноманітними національними звичаями, психологічним укладом і менталітетом, властивий поліетнічний характер, що пояснює значимість проблем пов'язаних з подоланням деяких особливостей і складностей, зумовлених взаємовідносинами учасників освітнього процесу. Посилена увага до проблем толерантності та поваги до різних етнічних груп та народів, які проживають на території поліетнічного Закарпаття, зумовлена проявом різних конфліктних ситуацій й детермінована певною втратою інтересу суспільства до виховання підростаючого покоління в навчальних закладах, через неготовність сучасного педагога до професійної діяльності в полікультурному середовищі. Саме від вчителя, його особистісних характеристик залежить реалізація навчальних планів, якість освітніх послуг, виховання учнів. Оскільки культура стає джерелом духовності тільки в руках духовної людини, основним завданням вітчизняної освіти є ґрунтовна полікультурна підготовка вчителів гуманітарного профілю, в тому числі вчителів початкових класів, відповідальних за формування у молодого покоління інтересу до інших культур і толерантного ставлення до представників інших національностей [1].

На основі проведеного О. Фізеші історико-педагогічного дослідження початкових шкіл Закарпаття другої половини XIX – початку XXI століття, а також на основі аналізу та узагальнення конструктивного ретро досвіду їх діяльності окреслено основні напрями його актуалізації в умовах сучасного

реформування освіти України, в тому числі й початкової: розроблення нормативно-правового забезпечення початкових шкіл узгоджено з документальною базою європейських держав; урізноманітнення мережі закладів початкової освіти за типами та формами власності; розширення доступу до створення початкових шкіл приватних осіб, місцевих громад та релігійних організацій з обов'язковою умовою дотримання освітніх стандартів; забезпечення можливості здобуття національними меншинами початкової освіти рідною мовою; підсилення краєзнавчого компоненту в навчальних планах і програмах початкових шкіл; особлива увага до національного, громадянського, патріотичного, морально-релігійного виховання тощо [11].

Т. Молнар окреслено необхідні принципи створення міжкультурного простору початкової школи в Закарпатті:

- гуманізму і демократизму, що передбачає рівноправність, відкритість до сприйняття гуманістичних, міжкультурних цінностей, прагнення до взаєморозуміння, поваги до прав людини – представника національних меншин;

- наступності і безперервності, що визначає процес формування міжкультурного діалогу як єдиного багатоетапного освітнього процесу, що починається у дошкільному віці, розвивається в молодшому шкільному віці й триває впродовж усього життя людини;

- культуровідповідності, що визначає органічну єдність міжкультурного виховання з історією та культурою представників національних меншин, їх мовою, народними традиціями і звичаями, що забезпечують духовну єдність, наступність і спадкоємність поколінь тощо.

Важливо створити позитивний характер взаємостосунків між учнями,

представниками різних культурних груп, особливо міжкультурною більшістю та культурною меншістю. Слід ознайомлювати школярів із прикладами успішної взаємодії з національними культурами, громадами, які формують спільну культурну спадщину українського суспільства. Важливо в цьому процесі не демонструвати переваги однієї культури над іншою, а пізнавати культуру й традиції різних народів у єдиній парадигмі, акцентуючи на позитивному взаємовпливі й подібності між ними. Такий підхід є особливо актуальним для української педагогіки на тлі мовного, етнічного, релігійного та регіонального розмаїття суспільства.

Дослідження міжкультурного простору в різних мікрорайонах міського осередку (м. Мукачеве) дають підстави стверджувати, що він впливає на етичний досвід молодшого школяра, а саме: учні, які мешкають у районах, що історично давно склалися, краще поінформовані, активніше взаємодіють із різними закладами, отже, значну роль у виборі початкової школи відіграє соціокультурне середовище цих мікрорайонів; чим далі знаходиться школа від культурного осередку, тим активнішою має бути участь дітей у житті національної меншини; знання і врахування культурно-освітнього потенціалу мікрорайону необхідні під час моделювання міжкультурного простору в конкретному закладі. А у закладі вищої освіти важливо сформувати педагога як особистість, яка є носієм і оберегом національної культури, духовних цінностей. Культурологічна спрямованість є важливою властивістю особистості вчителя і визначає його світоглядні позиції, творчий потенціал, систему цінностей, переконань, смаків, ціннісно-емоційне ставлення до себе, до колег, до науки, предмет якої він викладає, до культурно-духовних надбань, образу життя тощо [6].

Висновки і перспективи (Discussion). В умовах глобалізації та включення української освіти до єдиного європейського освітнього простору та з метою збереження національної самобутності, особливо важливим є досвід Закарпаття як поліетнічного регіону. Необхідність оновлення змісту, форм організації навчання в початкових школах в умовах поліетнічного середовища вмотивовує підвищені вимоги до активного застосування вже накопиченого педагогічного досвіду, адаптації провідних ідей минулого до сучасних вимог та викликів.

Підготовка вчителя початкових класів, готового до взаємодії з представниками інших культур, обміну культурними цінностями, трансляції смислів культури, є пріоритетним завданням вищої освіти, а його розв'язання сприяє ефективній організації простору міжкультурної взаємодії в Закарпатті. Окреслено необхідні принципи створення міжкультурного простору початкової школи в Закарпатті. Підкреслено важливість створення позитивного характеру взаємостосунків між учнями, представниками різних культурних груп, особливо міжкультурною більшістю та культурною меншістю. у закладі вищої освіти важливо сформувати педагога як особистість, яка є носієм і оберегом національної культури, духовних цінностей.

Список використаних джерел:

1. Білак М.В. Вплив поліетнічного середовища Закарпаття на розвиток полікультурної компетентності вчителя іноземних мов. Молодий вчений. № 1 (41) січень, 2017. 361-364
2. Донченко О. Архетипи соціального життя і політика (Глибинні регулятиви психополітичного повсякдення): моногр. К.: Либідь, 2001. 334
3. Комплект навчальних програм наскрізного інтегрованого

курсу за вибором «КУЛЬТУРА ДОБРОСУСІДСТВА» розроблений колективом авторів під керівництвом М. А. Араджионі, Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського Національної академії наук України. Київ. 2018. 313.

4. Молнар Т. І. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до полікультурного виховання учнів. Наука та освіта: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі: зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Мукачево, 19-20 травня 2016) І ред. кол. : Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. Мукачево : Вид-во МДУ, 2016. 153-155.

5. Молнар Т. І. Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторах: зб. тез доповідей II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Мукачево, 07 листопада 2019 р.). Мукачево : МДУ, 2019. 277-279

6. Молнар Т. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до реалізації мовно-літературної змістової лінії державного стандарту Перспективи і пріоритети педагогічної освіти в епоху соціальних викликів: монографія / Н. М. Авшенюк, Г. В. Товканець та колектив авторів / За заг. ред. Н. М. Авшенюк, Г. В. Товканець. Мукачево: Редакційно-видавничий центр МДУ, 2021. 367.

7. Національні меншини Закарпаття: цифри і факти. – Електронний ресурс. Режим доступу URL: <http://zakarpattyua.net.ua/News/64717>

8. Палько Т.В., Іваць О.М. Особливості забезпечення освітньо-мовних потреб національних меншин Закарпаття. Науково-методичний журнал «Освіта Закарпаття» 18'2013. 24-29.

9. Перелік засобів масової інформації, зареєстрованих в Закарпатській області станом на

15.06.2007 р. URL:
<http://www.carpathia.gov.ua/ua/163.htm>.

10. Семікін М. Крос-культурна грамотність сучасного педагога: методологічний аспект. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. 2013. № 2 (11). 84-91.

11. Фізеші О.Й. Актуалізація ретродосвіду початкової школи Закарпаття в умовах реформування освіти України. Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови Нової української школи: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції. Херсон: ТОВ «Борисфен-про», 2018. 126-130.

Reference

1. Bilak M.V. Vplyv polietnichnoho seredovyscha Zakarpattya na rozvytok polikul'turnoyi kompetentnosti vchytelya inozemnykh mov. Molodyy vchenyy. № 1 (41) sichen', 2017. 361-364

2. Donchenko O. Arkhetypy sotsial'noho zhyttya i polityka (Hlybynni rehulyatyvy psykhopolitychnoho povsyakdennya): monohr. K.: Lybid', 2001. 334

3. Komplekt navchal'nykh prohram naskriznoho inteirovanoho kursu za vyborom «KUL'TURA DOBROSUSIDSTVA» rozroblenny kolektyvom avtoriv pid kerivnytstvom M. A. Aradzhyni, Instytut skhodoznavstva im. A. YU. Kryms'koho Natsional'noyi akademiyyi nauk Ukrayiny. Kyiv. 2018. 313.

4. Molnar T. I. Pidhotovka maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly do polikul'turnoho vykhovannya uchniv. Nauka ta osvita: aktual'ni problemy doslidzhen' na suchasnomu etapi: zb. tez dopovidey Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Mukachevo, 19-20 travnya 2016) I red. kol. : T. D. Shcherban (hol. red.) ta in. Mukachevo : Vyd-vo MDU, 2016. 153-155.

5. Molnar T. I. Formuvannya kroskul'turnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly.

Aktual'ni problemy navchannya i vykhovannya v umovakh inteiratsiynykh protsesiv v osvith'omu ta naukovomu prostorakh: zb. tez dopovidey II Vseukr. nauk.-prakt. internet-konf. (m. Mukachevo, 07 lystopada 2019 r.). Mukachevo : MDU, 2019. 277-279

6. Molnar T. Pidhotovka maybutn'oho vchytelya pochatkovoyi shkoly do realizatsiyi movno-literaturnoyi zmistovoyi liniyi derzhavnoho standartu Perspektyvy i priorytety pedahohichnoyi osvity v epokhu sotsial'nykh vyklykiv: monohrafiya / N. M. Avshenyuk, H. V. Tovkanets' ta kolektyv avtoriv / Za zah. red. N. M. Avshenyuk, H. V. Tovkanets'. Mukachevo: Redaktsiyno-vydavnychyy tsentr MDU, 2021. 367.

7. Natsional'ni menshyny Zakarpattya: tsyfry i fakty. – Elektronnyy resurs. Rezhym dostupu URL: <http://zakarpattya.net.ua/News/64717>

8. Pal'ko T.V., Ivats' O.M. Osoblyvosti zabezpechennya osvith'o-movnykh potreb natsional'nykh menshyn Zakarpattya. Naukovo-metodychnyy zhurnal «Osvita Zakarpattya» 18"2013. 24-29.

9. Perelik zasobiv masovoyi informatsiyi, zareyestrovanykh v Zakarpat's'kiy oblasti stanom na 15.06.2007 r. URL: <http://www.carpathia.gov.ua/ua/163.htm>.

10. Semikin M. Kros-kul'turna hramotnist' suchasnoho pedahoha: metodolohichnyy aspekt. Naukovyy visnyk Melitopol's'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Pedahohika. 2013. № 2 (11). 84-91.

11. Fizeshi O.Y. Aktualizatsiya retrodosvidu pochatkovoyi shkoly Zakarpattya v umovakh reformuvannya osvity Ukrayiny. Pidhotovka suchasnoho pedahoha doshkil'noyi ta pochatkovoyi osvity v umovakh rozbudovy Novoyi ukrayins'koyi shkoly: zbirnyk materialiv Vseukrayins'koyi z mizhnarodnoyu uchastyu naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. Kherson: TOV «Borysfen-pro», 2018. 126-130.

PECULIARITIES OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS 'WORK WITH STUDENTS IN THE INTERCULTURAL SPACE OF TRANSCARPATHIA

O. A. Bida, I. I. Oros, A. P. Chichuk, T. S. Zorochkina

Abstract. *The article proves that in the conditions of globalization and inclusion of Ukrainian education in the single European educational space and in order to preserve national identity, the experience of Transcarpathia as a polyethnic region is especially important. The need to update the content, forms of organization of education in primary schools in a polyethnic environment motivates increased requirements for the active use of already accumulated pedagogical experience, adaptation of leading ideas of the past to modern requirements and challenges.*

Training primary school teachers who are ready to interact with representatives of other cultures, exchange cultural values, transmit cultural meanings is a priority of higher education, and its solution contributes to the effective organization of intercultural interaction in Transcarpathia. Necessary principles of creation of intercultural space of primary school in Transcarpathia are outlined. The importance of creating a positive relationship between students, representatives of different cultural groups, especially the intercultural majority and cultural minority, was emphasized. in a higher education institution it is important to form a teacher as a person who is the bearer and guardian of national culture, spiritual values.

Key words: *primary school teacher, students, intercultural space, Transcarpathia, Ukraine, polyethnic environment.*